

GRAD ZAGREB

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI IZOBRAZNO - INFORMATIVNIH AKTIVNOSTI U
SVEZI GOSPODARENJA OTPADOM GRADA ZAGREBA ZA 2024. GODINU**

veljača 2025.

Jedan od strateških ciljeva gospodarenja otpadom utvrđenih Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN 130/05) je edukacija upravnih struktura, stručnjaka i javnosti za rješavanje problema gospodarenje otpadom. U suočavanju s izazovima u gospodarenju otpadom odgovorni smo za promicanje, osposobljavanje te poticanje građana i lokalnog društva na sudjelovanje u procesima stimulirajući edukaciju, podizanje svijesti građana i međusobnu komunikaciju, a sve kako bismo potaknuli promjene koje će biti učinkovite.

Jedinice lokalne samouprave i izvršno tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba dužno je na svom području osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera gospodarenja otpadom, kako je propisano odredbom članka 10. stavka 4. Zakona o gospodarenju otpadom (NN 84/21 i 142/23).

Sukladno stavku 1. i 2. članka 114. Zakona o gospodarenju otpadom jedinica lokalne samouprave odnosno Grad Zagreb dužna je o svom trošku, na odgovarajući način osigurati godišnje provedbu informativnih aktivnosti u svezi gospodarenja otpadom na svojem području, a osobito najmanje jednu javnu tribinu, informativne publikacije o gospodarenju otpadom te u sklopu mrežne stranice uspostaviti i ažurno održavati mrežne stranice sa svim bitnim informacijama o gospodarenju otpadom na svojem području.

Obzirom na značaj koji Grad Zagreb pridaje ulozi izobrazno-informativnih aktivnosti, namjera je u komunikacijskim aktivnostima (informiranje, educiranje, podizanje svijesti i druge) voditi računa i usklađivati sve planirane mjere, uz nedvosmislenu spremnost za njihovu sustavnu i kontinuiranu provedbu vezano uz rješavanje problema gospodarenja otpadom.

IZOBRAZNO-INFORMATIVNE AKTIVNOSTI

1. **Projekt "Informativno- izobrazne aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva"**

Gradonačelnik Grada Zagreba potpisao je s FZOEU Ugovor br. 2023/000860 dana 03.08.2023. Rok za provedbu projekta je 12 mjeseci od stupanja na snagu Ugovora o neposrednom sudjelovanju Fonda u sufinanciranju provođenja izobrazno-informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom u okviru kružnog gospodarstva, davanjem sredstava.

Izobrazno - informativne aktivnosti imaju za cilj privlačenje pažnje i poticanja pozitivnih promjena u ponašanju građana, uključivanje lokalne zajednice u proces razvijanja modela djelovanja koji integrira društvene, ekološke i ekonomske aspekte. Nastavno na aktivnosti provedene u 2023., koncept i provedba aktivnosti ovog projekta tijekom 2024. godine uključuju: organizaciju i provedbu kvalitativnog istraživanja na drugoj Fokus grupi, promotivnu kampanju putem društvenih mreža i izradu promotivnih materijala.

Za promociju, vidljivost i dostupnost edukativnih resursa i informiranje korišteni su alati za komunikaciju s građanima: putem medija, unaprjeđenjem mobilne aplikacije ili putem društvenih mreža. Sadržaji koji su se komunicirati prema svim kategorijama građana, korisnika društvenih mreža, zasigurno će imati utjecaja na svijest o temama kampanje i kreiranje odnosa. Omogućavanjem interakcije utječe se na vidljivost poruka odabranih za komuniciranje.

Elementi izrađeni za promotivnu kampanju putem društvenih mreža (vizualni identitet, koncept i sadržaj, vizuali za društvene mreže prilagođeni za objave na mobilnom uređaju, Facebooku, Instagramu i za Story, promo video materijali) i izrađeni promotivni materijali (kišobrani i letak) koristili su se u edukativne svrhe.

Aktivnost vezana za osmišljavanje i kvalitativno istraživanje na Fokus grupama uključivala je: organizaciju i provedbu druge Fokus grupe u veljači 2024. (10 sudionika - punoljetni građani koji stanuju u različitim kvartovima grada Zagreba), a izrađeni su i dostavljeni materijali (vodiči, izvještaji, transkripti, audio i video snimke, prezentacija te izvješće s ključnim nalazima). Aktivnosti su provedene u cilju saznanja povratne informacije o educiranosti i znanju građana o razvrstavanju otpada, sprječavanju nastanka otpada, recikliranja i ponovnoj uporabi predmeta te o konceptu kružnog gospodarstva.

Rezultati ovih istraživanja ukazuju na to da razina informiranosti sudionika o kružnom gospodarstvu varira; načelno razumiju osnovnu ideju kružnog gospodarstva, no ne posjeduju duboko razumijevanje ili poznavanje detalja. Općenita percepcija i mišljenje o kružnom gospodarstvu su pozitivni, ali uz određene izazove u primjeni. Sugerirano je kako postoji prostor za poboljšanje u pogledu edukacije, promocije i infrastrukture za lakše uključivanje šire zajednice u kružno gospodarstvo.

2.	<p>Radionica o gospodarenju otpadom za slijepe i slabovidne osobe</p> <p>Radionica je dio projekta koji je inicirao Grad Zagreb u suradnji s Zagrebačkim holdingom d.o.o., unutar kojeg radnici Podružnice Čistoća označavaju taktilnim oznakama spremnike za osobe koje su slijepe ili slabovidne. U prostorijama Udruge slijepih Zagreb, 9.4.2024., održana je edukativna radionica sa slijepim i slabovidnim osobama na teme prikupljanja komunalnog otpada, novim spremnicima, reciklažnim dvorištima, uslugama Podružnice Čistoća i aplikaciji Razvrstaj MojZG. Zagrebački holding d.o.o. omogućio je da teme o gospodarenju otpadom po prvi puta budu dostupne u zvučnom formatu uz audio deskripciju. Članovima Udruge su od ključne važnosti informacije u zvučnim formama te je ova suradnja posebna s obzirom da slijepim i slabovidnim osobama omogućuje veći stupanj društvene inkluzije. Informativni sadržaj objavljen na Youtube kanalu.</p>
3.	<p>Portal „Hrana nije otpad“</p> <p>Grad Zagreb redovito dostavlja članke/tekstove o provedenim aktivnostima sprječavanja i smanjenja nastajanja opada od hrane radi objave na Portalu "Hrana nije otpad". U 2024. aktivnost je provedena na način da su dostavljene 3 objave. Ciljana populacija: potrošači i proizvođači.</p>
4.	<p>Informiranje građana o doniranju hrane i banci hrane</p> <p>Grad Zagreb i Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb surađuju u cilju promocije doniranja hrane. Na Danima hrane i tradicijskih proizvoda djelatnici Crvenog križa Zagreb informirali su proizvođače i potrošače/posjetitelje o načinima doniranja hrane (info točka na manifestaciji). Vezano uz navedenu temu izrađen je informativni letak.</p>
5.	<p>Edukativan letak</p> <p>Grad Zagreb potiče direktnu prodaju putem organiziranih manifestacija što je jedna od mjera Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane. U tu svrhu izrađen je edukativan letak koji je dijeljen proizvođačima i posjetiteljima na manifestacijama održanima od lipnja do kraja rujna 2024. godine.</p>
6.	<p>Radionice u 10 osnovnih škola u Zagrebu</p> <p>S ciljem informiranja, osvješćivanja i edukacije o gubicima i otpadu od hrane, Grad Zagreb organizirao je interaktivne radionice za polaznike 8. razreda 10 osnovnih škola u Zagrebu na temu „Kako smanjiti prehrambeni otpad“.</p>
7.	<p>Radionica poboljšanja kapaciteta Gradske uprave</p> <p>U edukativnom prostoru, OAZA Joyful Kitchen dvorani, održana su 2 predavanja i 1 interaktivna radionica na temu “Sprječavanje/smanjenje nastanka otpada od hrane” kojima je cilj bio edukacija djelatnika Gradske uprave na temu smanjivanja i sprječavanja otpada od hrane u kućanstvima i na radnim mjestima. Jedan od glavnih ciljeva je bio motivirati i inspirirati sudionike na prevenciju, odnosno da smanjenje otpada krene od pomnog planiranja kupovine, organizacije smočnice i iskorištavanja namirnica.</p>

8.	<p>Pilot projekt "Sprječavanje i smanjenje nastajanja otpada od hrane u Podružnici Vladimir Nazor (Zagrebački holding d.o.o.)</p> <p>Pilot projekt se provodio u restoranu "Grad mladih" i hotelu "Tomislavov dom" u svrhu povećanja znanja, svijesti i angažmana zaposlenika s ciljem sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane u čitavom procesu od nabave hrane do posluživanja obroka na stolove u gore navedenim restoranima. Provedene su radionice za kuhinjsko osoblje: 3 u restoranu Grad mladih, a 2 u hotelu Tomislavov dom. U okviru ovog pilot projekta u restoranu Grada Mladih instaliran je uređaj za obradu ostataka hrane (aerobni digester). Korisnik je dužan sudjelovati u edukacijama potencijalnih korisnika Uređaja i omogućiti istima pristup Uređaju. Također se obvezuje da će izvršiti mjerenje nastalog otpada od hrane nakon stavljanja uređaja u pogon u 2025. godini i usporediti količine s otpadom od hrane nastalim u istom razdoblju 2024. godini.</p>
9.	<p>Promotivna kampanja „Zajedno protiv otpada od hrane“</p> <p>S ciljem informiranja, osvješćivanja i edukacije potrošača odrađena je kampanja putem Radio Sljemena pod nazivom „Zajedno protiv otpada od hrane“ – 125 emitiranja - 2 različita spota „Ne bacaj hranu“.</p>
10.	<p>Konferencija "Uloga gradova u smanjenju i sprječavanju nastanka otpada od hrane"</p> <p>Sudjelovanje na panelu i diskusiji u prostorima VG Poduzetničkog inkubatora u cilju promicanje svijesti i poduzimanja konkretnih koraka u borbi protiv otpada od hrane.</p>
11.	<p>Panel rasprava o zelenoj tranziciji u sklopu konferencije Organic District/Eko Regije</p> <p>Sudjelovanje na panelu i diskusiji u prostorima Veleučilišta u Čakovcu na temu Zero Waste Food. Ciljana populacija: poduzetnici, znanstvena zajednica, javni sektor.</p>
12.	<p>Redovno ažuriranje mrežne stranice http://eko.zagreb.hr/ - sadrži sve relevantne informacije i dokumente o tematici gospodarenja otpadom. Redovito se obogaćuje važnim sadržajima o gospodarenju otpadom, kako bi se građanima osigurala dostupnost svih potrebnih informacija na jedinstvenom mjestu.</p>
13.	<p>RazvrstajMojZG</p> <p>Poboljšana funkcionalnost aplikacije svim stanovnicima i posjetiteljima Zagreba, na jednom mjestu i unutar mobilnih telefona, omogućuje jednostavan pristup korisnim informacijama vezanim uz prikupljanje i odvoz otpada u Zagrebu. Uz pretraživanje vrsta otpada i načina postupanja s otpadom, uvida u raspored odvoza otpada po adresi korisnika, informacija o reciklažnim dvorištima, korisnicima šalje i „push“ notifikacije.</p>

Izobrazno-informativne aktivnosti provodile su i 2 ustanove koje su proračunski korisnici:

Javna ustanova za upravljanje prirodnim vrijednostima Grada Zagreba (JU Priroda Grada Zagreba)

1.	<p>„Plastic free zone“ – „Ako možemo mi – možeš i ti. Budi plastic free“</p> <p>Nakon što je ustanova iz uporabe izbacila plastične predmete za jednokratnu uporabu, promjenom svojih navika direktno se utjecalo i na sve zaposlenike, dionike, posjetitelje, ugostitelje u zaštićenim područjima prirode.</p> <p>Organizacijom edukativnih radionica za djecu vrtićkog i osnovnoškolskog uzrasta, te on-line kampanjama kroz zabavan i edukativan sadržaj šire se poruke o važnosti racionalnog korištenja jednokratnih predmeta i ostalog otpada. Edukacija vrši se i putem slikovnice „Vrećica lotalica“. Edukativna slikovnica tiskana na 100% recikliranom papiru koja tematski na način prilagođen djeci obuhvaća tematiku zaštićenih područja Grada Zagreba i kako otpad utječe na prirodu i životinje. Slikovnice se dijele na radionicama i na događanjima u organizaciji JU . U okviru projekta financiran je tisak 500 slikovnica. Tijekom 2024. godine održane su 84 radionice za 9 osnovnih škola i 4 vrtića na području Grada Zagreba, ukupno je sudjelovao 1781 polaznik. Projekt je 80% sufinanciran od strane FZOEU.</p>
2.	<p>Priroda smeće neće /odnesi sa sobom/ ako baš moraš baciti-odvoji pa ubaci na primjereno mjesto za to</p> <p>U okviru ovog projekta u parku Maksimir izgrađena su 3 sortirna mjesta za odvajanje otpada i postavljeno je 40 novih koševa za odvojeno prikupljanje otpada s ciljem poticanja posjetitelja i dionika zaštićenog područja na odgovorno postupanje s komunalnim otpadom te sprečavanja odbacivanja otpada na području parka. Osim infrastrukture cilj projekta bio je i nabaviti električno vozilo za svakodnevno prikupljanje otpada. U tu svrhu nabavljena je električna trokolica s prikolicom. Projektom je predviđena prije svega edukacija posjetitelja, izrađene su naljepnice s porukama koje se stavljaju na vozilo, koševe i sortirna mjesta, čime je postignuta i vidljivosti projekta. Projekt je 80% sufinanciran od strane FZOEU.</p>

Ustanova Zoološki vrt Grada Zagreba

1.	<p>Obrazovni za školske grupe "Čuvam svoj planet"</p> <p>Odjel edukacije Zoološkog vrta Grada Zagreba provodi program Čuvam svoj planet s ciljem edukacije najmlađih o važnosti odvajanja otpada. Ovaj obrazovni program namijenjen je učenicima 1. i 2. razreda osnovnih škola, odnosno školskim grupama u trajanju od 60 minuta po grupi. Provedeno je 22 programa koji su uključivali 555 korisnika. Program na praktičan način educira ovu populaciju kako mogu štedjeti vodu i energiju, te kako pravilno gospodariti otpadom u vlastitom domu.</p>
----	---

2.	<p>Obrazovni za školske grupe "Održivi razvoj"</p> <p>Odjel edukacije Zoološkog vrta Grada Zagreba u redovnoj ponudi obrazovnih programa za više razrede osnovnih škola i srednje škole ima program Održivi razvoj. Ovaj obrazovni program namijenjen je učenicima 7. i 8. razreda osnovnih škola i 1.-4. razreda srednjih škola, odnosno školskim grupama u trajanju od 60 minuta po grupi. Provedena su 3 programa koja su uključivala 81 korisnika.</p> <p>Tijekom programa učenicima se, između ostalog, predstavlja zašto je održivi razvoj postao neizostavan dio planova za budućnost ustanove. Upoznaje ih se s načinima gospodarenja otpadom, predstavlja im se reciklažno dvorište i način funkcioniranja istoga prema vlastitom primjeru.</p>
3.	<p>Obrazovni za školske grupe "Zaštita ugroženih vrsta i staništa"</p> <p>Ovaj obrazovni program namijenjen je učenicima 7. i 8. razreda osnovnih škola i 1.-4. razreda srednjih škola, odnosno školskim grupama u trajanju od 60 minuta po grupi. Provedeno 18 programa, ukupno 562 korisnika. Kroz program učenike se upoznaje s različitim ugrozama za divlje životinje pa tako i otpadom odbačenim na neadekvatna mjesta.</p>
4.	<p>Edukativno događanje za posjetitelje - "Dan planeta Zemlje"</p> <p>U povodu obilježavanja Dana planeta Zemlje provedena je edukacija o potrebi smanjenja korištenja plastike radi zdravlja ljudi i cijelog planeta. Edukatori su na edukativnom kutku posjetitelje educirali o mikroplastici i nanoplastici te utjecaju plastike na životinje i ljude. Zainteresirani su imali priliku i provjeriti svoje znanje o štetnosti plastike u okolišu kroz kviz. (1340 posjetitelja)</p>
5.	<p>Ekoradionica za posjetitelje "Sigurno mjesto za ugrožene životinje i biljke"</p> <p>Nakon informativne vizualne prezentacije, polaznici radionice imali su priliku kreativno se izraziti koristeći otpadne materijala kakve je moguće pronaći u kućanstvu, vrtiću ili školi, na način da su izrađivali lutke koje su predstavljale odabrane primjerke ugroženih životinjskih i/ili biljnih vrsta. Time se poticalo posjetitelje na ponovnu uporabu otpadnog materijala prije samog recikliranja. Radionica je organizirana u suradnji s inicijativom "Šteta bacit" koja spaja kreativni izraz i učenje o ekologiji i održivosti uz izradu i animaciju lutaka od otpadnog materijala, glumu, pripovijedanje, pjesmu, svirku, ples i malu izložbu dječjih radova. (3399 posjetitelja)</p>
6.	<p>Sezonski program "Zoo Avantura"</p> <p>Cilj programa je bio upoznati djecu sa različitim životinja, njihovim staništima, razlozima ugroženosti i načinima zaštite te stvaranje odgovornog ponašanja prema životinjama i prirodi. Program je organiziran je za učenike 2. – 6. razreda OŠ tijekom drugog dijela školskih praznika - 5 dana po 24 djece i u potpunosti je proveden (120 polaznika). Djeca su izrađivala rekvizite od otpadnog materijala, uz primjere dobre prakse poticalo ih se da isto primijene i nakon programa, u svom kućanstvu. U središnjoj kuhinji Zoo vrta, u razgovoru s timariteljima i nutricionistom, slušali su o načinu stvaranja jelovnika za pojedine životinje, prilagođavanja istih kako bi se otpad od hrane sveo na najmanju količinu.</p>

Grad Zagreb podupire rad udruga koje djeluju na području zaštite okoliša i održivog razvoja dodjelom financijskih potpora za programe/projekte na temelju Javnog natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz područja zaštite okoliša i održivog razvoja iz Proračuna Grada Zagreba.

Programom financiranja udruga za proračunsku godinu određeni su ciljevi, koji uključuju i edukaciju na temu gospodarenja otpadom, te prioritete financiranja. U 2024. godini sufinancirano je petnaest (15) jednogodišnjih programa/projekata udruga iz područja zaštite okoliša i održivog razvoja putem javnog natječaja, od kojih je 4 uključivalo prioritarno područje „Poticanje razdvajanja otpada, recikliranja i popravljanja neispravnih predmeta i uređaja te educiranje građana o kružnoj ekonomiji“.

Kod projekata/programa adresiranih na temu otpada edukacija se provodila kroz različite teorijske, praktične i kreativne aktivnosti: radionice, predavanja, izložbe, izrada edukativnih i promo materijala, digitalnih brošura i objava na internetskim stranicama i društvenim mrežama, igre, organizaciju dana otvorenih vrata, predstave i performansi.

Niz interaktivnih aktivnosti usmjerenih na korisnike (učenici OŠ i SŠ, mladi, osobe s intelektualnim oštećenjima, partnerske udruge, obrazovni djelatnici, roditelji, posjetitelji) provodile su se s ciljem:

- razvijanja vještina kritičkog mišljenja o utjecaju ljudskih aktivnosti na okoliš i posljedice neodrživih praksi u postupanju s otpadom
- poticanja na kreativnost, akciju i djelovanje u uređenju prostora
- promocije, informiranja i senzibiliziranja javnosti za ponovnu uporabu, popravak i prenamjenu rabljenih proizvoda
- poticanja na odvajanje otpada, recikliranje, promjene navika i promišljanje o vlastitoj odgovornosti
- educiranja izravnih i neizravnih korisnika o kružnom gospodarstvu

Kroz programe/projekte udruga u 2024. u aktivnostima je sudjelovalo preko 2220 sudionika.

Zaključno, izobrazba i informiranje građana provodi se: putem službenih stranica Grada Zagreba, internetske stranice eko.zagreb.hr, EE info-galerijama na različitim lokacijama gradske uprave, službenih stranica Zagrebačkog holdinga d.o.o. i njegovih podružnica, ustanova kojima je Grad Zagreb osnivač, putem društvenih mreža te sufinanciranjem udruga.